

Commissiedebat Natuur

Position Paper IPO

Op 7 oktober spreekt uw commissie over het natuurbeleid. U spreekt dan onder meer over de bossenstrategie en agenda natuurinclusief. Beide zijn noodzakelijk voor een weerbaardere natuur en een toekomstbestendig Nederland. Graag geven we u op de valreep nog een aantal punten mee namens de provincies.

Provincies spelen een sleutelpositie in de ruimte in realiseren grote opgaven

Nederland staat voor forse uitdagingen in het natuurbeleid. Het herstel van biodiversiteit, de adaptatie aan klimaatverandering en het vastleggen van extra CO2 in natuurgebieden zijn enkele van de uitdagingen waar Nederland voor staat. Daarnaast heeft de coronatijd duidelijk gemaakt dat mensen veel behoefte aan toegankelijk en kwalitatief hoogwaardige natuur in de directe leefomgeving. De stikstofcrisis heeft het belang van natuurherstel nogmaals benadrukt. Naast het verminderen van de stikstofemissies werken we ook aan het weerbaarder maken van natuur. Afgelopen jaar hebben we goede afspraken gemaakt met het Kabinet in het Programma Natuur. Hiermee zijn we er echter nog niet.

Basis gelegd voor versneld en versterkt natuurherstel

Er is een basis gelegd voor versneld en versterkt natuurherstel. Dit doen we met extra investeringen in natuurherstel en door natuurinclusiviteit als uitgangspunt te nemen bij belangrijke ontwikkelingen. In de stikstofaanpak van het huidige kabinet is reeds een stevig pakket aan natuurmaatregelen opgenomen. In het Uitvoeringsprogramma natuur hebben provincies en Rijk afspraken gemaakt over de extra investeringen in natuur. Iedere provincie heeft daartoe een provinciaal uitvoeringsprogramma opgesteld, op basis waarvan de uitvoering vorm krijgt. Het programma focust op maatregelen in de overbelaste stikstofgevoelige Natura2000-gebieden. Tegelijkertijd werken de provincies, op basis van de afspraken in het Natuurpact, versneld door aan de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland.

Hiermee leveren provincies en partners een belangrijke bijdrage aan biodiversiteitsherstel ten algemene en meer specifiek aan de opgaven van de Vogel- en Habitatrichtlijn. We constateren dat komende jaren juist extra inspanningen noodzakelijk zijn en zullen blijven, en dat versnelling, verbetering, verbreding en verbinding nodig zijn, zoals we ook hebben uitgewerkt in het gezamenlijke document Nederland Natuurpositief. Bijvoorbeeld in Natura2000-gebieden waar stikstof niet de belangrijkste drukfactor is, maar biodiversiteit door andere factoren onder druk staat. Of door te stimuleren dat natuurwaarden in het agrarische gebied worden ontwikkeld.

Ook de Agenda Natuurinclusief en de Bossenstrategie zijn hiervoor noodzakelijk. De realisatie van deze opgaven kan alleen gebiedsgericht, en in samenhang met andere opgaven en maatregelen vorm krijgen, waarbij naar slimme, integrale combinaties in de regio wordt gekeken. Door natuurherstel bijvoorbeeld ook te koppelen aan

het klimaatbestendig maken van Nederland of natuurinclusief bouwen. We bundelen daarbij de krachten met andere overheden. In 'naar een krachtig groen herstel' en het Handvest Agenda Natuurinclusief hebben wij daartoe een concreet aanbod gedaan.

Brede inzet op natuurinclusieve samenleving is nodig

Naast het herstel van de biodiversiteit in natuurgebieden, moeten we ook de natuur in bebouwd gebied en in het buitengebied versterken. Wij werken dit samen met het Rijk en maatschappelijke partners verder uit in de Agenda Natuurinclusief. Ter voorbereiding daarop hebben provincies en verschillende organisaties het Handvest 'Nederland Natuurinclusief' voorbereid: naar een natuurinclusieve samenleving in 2050.

Overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen staan gezamenlijk aan de lat om het oplossend vermogen van de natuur in te zetten voor de grote opgaven waar Nederland voor staat. Want met enkel natuurherstel in de natuurgebieden alleen gaan we het herstel van de biodiversiteit niet redden. En ook met het niet natuurinclusief inrichten van de grote maatschappelijke opgaven gaat de biodiversiteit verder achteruit. Een natuurinclusieve aanpak is ook een belangrijke randvoorwaarde voor andere transitie in het landelijke gebied.

Een natuurinclusieve samenleving vraagt om tijd- en grensoverschrijdende samenwerking tussen departementen en met provincies, gemeenten en waterschappen. Dit vraagt om interbestuurlijk samenwerken waarbij het gebruik van "groen en blauw" dooraderd raakt in alle beleidsopgaven. Provincies willen daarbij verdergaand investeren in de samenwerking met het rijk, waterschappen en gemeenten.

Het huidige Kabinet heeft voor de Agenda Natuurinclusief nog geen extra middelen beschikbaar gesteld. Het verbinden aan andere opgaven biedt kansen om werk met werk te maken. Wij verwachten niettemin dat het voor het slagen van de transitie noodzakelijk zal zijn dat extra financiering beschikbaar komt, bijvoorbeeld voor agrariërs, bouwbedrijven, ondernemers in de zorg- en vrije tijdssector, om de stap naar een meer natuurinclusieve bedrijfsvoering te realiseren. Wij hebben daarom in het Manifest het nieuwe Kabinet opgeroepen om samen met ons te werken aan een concrete agenda en hiervoor budget te reserveren, en wij vragen u om die oproep ook te ondersteunen.

Ambitie bossenstrategie deels gefinancierd

Ook de bossenstrategie draagt mede bij aan de realisatie van deze opgaven. Provincies hebben deze strategie samen met het Rijk opgesteld en bereiden de uitvoering gezamenlijk voor. De strategie richt zich onder meer op meer bos en verbetering van de kwaliteit van het bos ten behoeve van meer biodiversiteit en vergroting van de opslag van CO₂. Het op te stellen aanvalsplan landschapselementen biedt kansen voor meer groenblauwe dooradering van het landelijke gebied.

De ambities zijn echter gedeeltelijk gefinancierd. Met het uitvoeringsprogramma natuur zijn onder meer afspraken gemaakt over de inzet van extra geld voor de financiering van boscompensatie. In de brief van 6 april heeft het Kabinet evenwel aangegeven dat ook voor bosuitbreiding buiten het NNN en revitalisering van bos, het Programma Natuur ruimte moet bieden voor gedeeltelijke financiering.

De provincies verwachten dat aanvullende financiering noodzakelijk zal zijn om alle ambities van de bossenstrategie volledig te realiseren. Het Programma natuur focust immers op de overbelaste stikstofgevoelige habitats en niet op de overige gebieden. De mogelijkheden om met bestaande financiering bosuitbreiding binnen het NNN te realiseren worden door provincies nader uitgewerkt. Niet alle onderdelen zijn gefinancierd. De provincies vragen aandacht voor de opgaven die nog niet volledig gefinancierd zijn: bosaanleg buiten NNN, versterking van het landschap en het klimaatbestendig maken van bossen buiten Programma Natuur. Provincies willen graag met een nieuw Kabinet in gesprek over de realisatie en financiering van de gehele bossenstrategie.